

Södertörns högskola
Konstvetenskap

Vad är konstverket värt:
Värdet av konst mot bakgrund av verkets aura och
konstnärens kanonisering

Jarl Dahlerus

B-uppsats, vt 2009
Handledare: Katarina Wadstein MacLeod

1	Inledning.....	2
1.1	Syfte.....	2
1.2	Forskningsläge.....	2
1.3	Metod.....	3
1.4	Material.....	3
2	Avhandling.....	4
2.1	Kanon.....	4
2.2	Aura.....	6
2.3	Konstvärdering.....	7
2.4	Urval av verken.....	8
2.5	Carl Johansson, Strandlandskap i aftonljus.....	8
2.6	Dirck van Baburen, Dryckesbroder.....	9
2.7	Edv. Stengel, Hamnbild i månsken.....	10
2.8	Analys och slutsatser.....	10
3	Sammanfattning.....	11
4	Bilagor.....	12

1 Inledning

1.1 Syfte

Värdet av ett konstverk bestäms av en rad faktorer såsom tillgång och efterfrågan, trender, upphovsman, exponering, tidpunkt, plats mm. Det kan gälla värdet på konstmarknaden men det kan lika gärna gälla det omdöme som kritiker och konstpublik tilldelar verket. Värdet - vill jag påstå - sätts många gånger med utgångspunkt från verkets aura och konstnärens kanonisering. Hur definieras då konstverkets aura och hur kommer en konstnär att ingå i kanon?

Syftet med denna uppsats är att ge en inblick i hur aura och kanonisering påverkar värdet av konst som säljs på andrahandsmarknaden i Stockholm. En utgångspunkt är Walter Benjamins resonemang kring aura som är kopplat till en kult, i detta fall en skönhetskult som vi kan finna i dagens samhälle.¹

Motivet till ämnesvalet är ett resultat av att man många gånger kan höra synpunkter på värdet av konst och man har svårt att förstå varför ett visst verk kan betinga ett mycket högt pris. Jag är också personligen intresserad av auktionsmarknaden och hur värdet av konstföremål sätts på en fri marknad samt har en hypotes om att det är aura och kanonisering som huvudsakligen styr konstverkets värde.

1.2 Forskningsläge

En sökning på aura i Libris databas ger inte många träffar som är relevanta för denna uppsats. Vid Södertörns Högskola, företagsekonomiska institutionen har det skrivits en kandidatuppsats av Åsa Nygren och Madeleine Åstrand, som behandlar konstnärernas anpassning till marknadskommunikation men denna uppsats behandlar inte andrahandsmarknaden utan mer konstnärernas marknad.² En sökning på kanonbildning ger mest resultat som behandlar den litterära kanonbildningen. Det förefaller som om det område den här uppsatsen behandlar inte tidigare har behandlats i någon större utsträckning förutom

---

¹ Walter Benjamin, "The Work of Art in the Age of Mechanical reproduction", <http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/ge/benjamin.htm>, 1936, hämtad 2009-05-28

² Åsa Nygren och Madeleine Åstrand, "Spelrummet mellan två världar: Om det teoretiska fältet inom marknadskommunikation och konst", Kandidatuppsats, Södertörns Högskola, 2006

den generella litteraturen kring kanonbildning där bland annat Koerner & Koerner, Nanette Salomon och Anna Lena Lindberg har utrett ämnet.^{3 4 5}

1.3 Metod

Uppsatsen inleds med en kort genomgång av litteraturen kring kanonbildning och aura samt en kritisk granskning av hur dessa begrepp behandlas. Efter det kommer jag att försöka förklara värderingen av tre olika konstverk med utgångspunkt från begreppen kanonisering och aura.

För att kartlägga hur konstvärdering görs i praktiken genomförs en intervju med två tjänstemän vid Stockholms Auktionsverk. Intervjun genomförs som en delvis strukturerad intervju med en lista över teman som ska tas upp under intervjun.⁶ Intervjun syftar till att få svar på följande frågeställningar: Vilka verktyg används vid konstvärdering? Hur går värderingen till i praktiken? Vilka faktorer är de viktigaste för värdet? Hur påverkar auktionsföretaget värdet av konsten?

Uppsatsen fortsätter sedan med en analys av tre verk, med avseende på aura och kanonisering av konstnären, som sålts till ett lågt pris på kvalitetsauktionen 2008 på Stockholms Auktionsverk. Med lågt pris avser jag de verk där priset blev cirka 5000 kronor på auktionen. De flesta verken ligger i prisklassen 20 000 – 30 000 kr förutom ett mindre antal ”toppnummer” som ligger i prisklassen 200 000 kr och uppåt. Verk med ett lågt pris har valts eftersom jag tror att det kommer ge ett resultat som är lättare att analysera och tolka. De omdömen man kan ge om ett verk med hög värdering är mer i förväg givna såsom: mästerligt, storslagen penselföring, fantastisk kolorit mm.

1.4 Material

De första verket är av Carl Johansson, som är en svensk konstnär. Titeln är: *Strandlandskap i aftonljus*, (bild 1). Motivet är en sjö med en från vänster utstickande bergig udde bevuxen med två träd som speglar sig i vattnet. Från udden går ett staket ut en bit i vattnet. Det andra verket är målat av nederländaren Dirck van Baburens efterföljare med titeln *Dryckesbroder*, (bild 2). Målningen är inte signerad utan betecknas av Auktionsverket som ”Hans efterföljare”. Detta betyder att målningen är ”Enligt vår uppfattning ett verk utfört i

3 Joseph Koerner & Lisbet Koerner, ”Value”, R.S. Nelson & R Schiff (red), *Critical terms for art history*, London, 1996

4 Nanette Salomon, ”The art historical canon: sins of omission”, D. Preziosos (red), *The art of art history*, Oxford, 1998

5 Anna Lena Lindberg (red), *Konst kön och blick*, Stockholm, 2008

konstnärens stil, samtida eller senare.”⁷ Motivet är en äldre man i halvfigur iklädd en grå rock och en huvudbonad med en röd och en vit plym. I högerhanden håller han ett vinglas på fot och i vänsterhanden en fiol med stråke. Det tredje verket är signerat av Edv. Stengel och har titeln *Hamnbild i månsken*, (bild 3). Målningen är otydligt signerad och det har inte gått att utröna konstnärens förnamn annat än i förkortad form. Motivet är en mörk strand i månljus med ett skepp på vattnet. I förgrunden ser man några människor, en uppdragen båt och en eld. I bakgrunden ser man flera mindre segelbåtar och en bergig ö hölj d i dunkel.

Mina skriftliga källor är främst vad gäller aura Walter Benjamins artikel ”The Work of Art in the Age of Mechanical reproduction” där han introducerar begreppet aura.⁸ Joseph och Lisbet Koerner har skrivit en artikel om konstens värde utifrån frågeställningen var källan till värdet ligger.⁹ För fakta kring konstnärerna har jag använt tre olika konstnärslexikon^{10 11 12}

2 Avhandling

2.1 Kanon

I en artikel i Sydsvenskan skriver Eva Österberg som är professor i historia vid Lunds universitet en del om kanonbildning. Österberg liknar en kanon vid en kändislista som är väl etablerad, det är auktoriteterna inom området som har upprättat listan och gjort den till en ”allmän referensram inom sitt område”. Österberg skriver vidare om hur en kanon uppstår:

Grunden för kanonbildningen är, vill vi gärna tro, rent kvalitativa kriterier: att någon vänt upp och ner på gamla föreställningar, tillfört ny kunskap, varit kreativ, djärv och nyskapande. Men saken är nog mer komplicerad än så. Om hur man skall bedöma forskning råder det alltid olika åsikter. Kanon kan också bli resultat av maktkamp, försäljningsstrategi, retorisk förmåga eller sociologiska mekanismer.¹³

Österberg skriver visserligen om medeltidshistorikern Emilia Fågelklou som har hamnat utanför historikernas kanon men det finns många paralleller till den konsthistoriska kanon som domineras av ”Den vita västerländska manliga synvinkeln som konsthistorikern

6 Asbjørn Johannessen & Per Arne Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Malmö, 2003, s 96

7 Stockholms auktionsverk, *Stora kvalitén, hösten 2008*, Stockholm, 2008, s 470

8 Walter Benjamin, avsnitt II

9 Joseph Koerner & Lisbet Koerner

10 Hahn-Lundeberg, *Svenskt konstnärslexikon III*, Malmö, 1957

11 Hans Vollmer (red), *Allgemeines lexicon det bildenden künstler*, Leipzig, 1938

12 Jane Turner (red), *The dictionary of fine arts*, New York, 1996

13 Eva Österberg, ”Eva Österberg minns Emilia Fogelklou”, <http://sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article60879/Eva-Osterberg-minns-Emilia-Fogelklou.html>, 2005, hämtad 2009-05-28

omedvetet accepterar som den riktiga synvinkeln /.../".¹⁴ Kvinnliga konstnärer har alltså inte tillåtits att komma in i kanon. En viktig faktor för detta är att kvinnliga konstnärer tidigare inte tilläts att måla efter nakenmodell vilket var en förutsättning för att utbilda sig till konstnär på konstakademin.¹⁵ En viktig faktor i min analys av verken kommer alltså att vara huruvida konstnären är med på "kändislistan" eller ej. Innan dess ska jag också undersöka var man hittar kändislistan.

En kanon kan hela tiden ändras, inom konsten blir konstnärer bortglömda och nya tillkommer. Michael Richardson skriver att tycka om ett konstverk är en "act of communication" som uppkommer genom att betraktaren identifierar sig med verket. Richardson menar att man måste tillfälligt känna sig exempelvis som en kines för att kunna uppskatta kinesisk konst.¹⁶ Vi kan konstatera att ett verk som åskådaren har lätt att identifiera sig med, d.v.s. lätt känner igen har goda förutsättningar att ingå i kanon. Det är då ganska självklart att de verk som åskådarna lätt kan identifiera sig med skiftar i olika tidsepoker och olika trender inom konsten och samhället vilket leder till att det tillkommer nya konstnärer och andra försvinner även om det finns en rad konstnärer som hela tiden finns kvar. En annan viktig faktor i min analys kommer alltså att avse om åskådaren känner igen och kan identifiera sig med motivet

Hur har då en konsthistorisk kanon uppkommit? Marlite Halbertsma konstaterar att kanon har uppkommit som en samling av världens bästa konst och att det egentligen inte är någon debatt om hur den konsthistoriska kanon uppkom och vilka som in går i den. Konstmuseer, konsthandlare och turistnäringen är finansiellt mäktiga och kan styra över kanonbildningen. Även politiska överväganden får ett inflytande över kanonbildningen genom UNESCOs lista över världsarv.¹⁷ Det traditionella västerländska manliga perspektivet på kanonbildningen ifrågasattes inte förrän på 1970-talet då man började inse att kvinnor var så gott som uteslutna ur den traditionella konsthistoriska kanon.¹⁸ Samtidigt kan man säga att konsthistoria uppfanns ungefär samtidigt som kanon introducerades i västerlandets tänkande.¹⁹ Kanon har dock funnits sedan långt tidigare, redan Plinius (år 77 f.kr.) upprättade en lista på konstnärer som i sin tur byggde på grekiska äldre källor. Den nuvarande officiella kanon

14 Linda Nochlin "Varför har det inte funnits några stora kvinnliga konstnärer", Anna Lena Lindberg red, *Konst kön och blick*, Stockholm, 2008

15 Nochlin s 37-43

16 Michael Richardson, "Surrealism faced with cultural difference", Kobena Mercer red, *Cosmopolitan modernisms*, London, 2005, s 80-81

17 Marlite Halbertsma "The call of the canon" E C Mansfield (red), *Making art history; a changing discipline and its institutions*, New York & London, 2007, s 17

18 Nochlin

19 Halbertsma, s. 17 och s. 19.

bygger enligt Salomon på H.W Jansons *The history of art* som skrevs 1962. Denna bygger emellertid på Vasaris skrifter från 1500-talet.²⁰ Vasaris arbete bygger på att en härskande klass, ras och kön (manligt) är de enda som kan skriva in sig i kanon och geografiskt är det Florens som är i centrum för konsten. I mitt tycke har dessa begränsningar och uteslutningar gjort konsthistorien mindre intressant. Det blir därmed mer intressant att studera hur kanonbildningen har skett och bakgrunden till att vissa konstnärer inte kom att ingå i kanon. En anledning att behålla och understödja Jansons kanon är givetvis att behålla kontrollen över kulturen för ett fåtal privilegierade.

Den klassiska kanon bygger på tanken att kvaliteten hos konst kan objektivt bestämmas och sålunda teoretiskt sätt kännas igen av vem som helst som är bekant med denna teori, den är även autonom eftersom den är oberoende av den kontext inom vilket konstverket produceras och den är också öppen i den meningen att verk kan tillkomma och ingen konstnär teoretiskt sätt är exkluderad. En fråga för min analys blir alltså om vi på något sätt kan känna igen de analyserade verken såsom ”god kvalitet”.

Halbertsma diskuterar också en annan kanon som hon kallar den romantiska kanon. Denna bygger på tanken att de tidigaste verken är de mest värdefulla eftersom dessa verk har nära kontakt med samhället innan det kom i kontakt med andra kulturer. Vi har här att göra med ett tänkande som bygger på att ett verk är bättre ju äldre det är i motsats till tänkandet att konsthistorien genomgår en successiv process där konsten blir bättre och bättre vartefter tiden fortlöper. Därmed borde verk som säljs för lägre priser vara tillkomna relativt sent.

2.2 *Aura*

Kanon och aura hör ihop i den meningen att de kanoniserade konstnärernas verk tenderar att få en större aura än en konstnär utanför kanon. Benjamin beskriver ett konstverks aura som det element som är eliminerat i en kopia men som finns i ett original. Den unika existensen av ett och endast ett original på en plats, dess historia, slitage, och dess ägarlängd är exempel på faktorer som konstituerar verkets aura. Benjamin skriver att ”Even the most perfect reproduction of a work of art is lacking in one element: its presence in time and space, its unique existence at the place where it happens to be.”²¹ Analysen av verken beträffande original eller ej blir alltså en viktig faktor för bedömning av auran.

Koerner & Koerner diskuterar ”smak” och konstaterar att källan till värdet snarare ligger hos det betraktande subjektet än hos det betraktade objektet.²² Detta kan inte sägas vara

²⁰ Nanette Salomon, s 344

²¹ Walter Benjamin, avsnitt II

²² Joseph Koerner och Lisbet Koerner, s. 292.

en ovanlig ståndpunkt då en ofta citerad uppfattning är att ”skönhet ligger i betraktarens ögon”. Skönhet och även aura blir på detta sätt en inlärd kunskap som traderas av familjen, skolan och konstinstitutioner.²³ Vilks sammanfattar konstens identitet och värde under begreppet ”estetiskt” som han definierar som ”././det är något med och i formen. Konstnären uttrycker något översinnligt och värdefullt som förmedlar en upplevelse.²⁴

Konsthistoriker som Vasari och Janson formulerade en standardnorm för god konst som definierades som den klassiska konsten. Den mest perfekta var Michelangelo och det italienska renässansmåleriet, övrigt måleri klassificerades som ”norr om Alpena”.²⁵ Vi kan alltså konstatera att Vasari och hans efterföljares påverkan av vad som är bra konst fördes vidare genom en överklass som kunde förstå klassisk konst och på detta sätt tolka värdet av senare konst genom dess relation till den klassiska konsten. Salomons konklusion är att ”Vasaris invention of the artist, the critic and the canon is tied to the economic and social conditions of his moment in history”.²⁶ Detta har alltså fått vittgående följder hur vi fortfarande värderar konst enligt denna tradition. Vi ska nu närmare undersöka hur detta förhåller sig till dagens andrahandsmarknad för konst i Stockholm.

2.3 *Konstvärdering*

För att få en inblick i konstvärdering har jag intervjuat Louise Dyhlén och Markus Anderzon.²⁷

Vid värdering av konst som lämnas in till försäljning vid Stockholms Auktionsverk används enligt intervjupersonerna främst litteratur om olika konstnärer, en egen databas över tidigare sålda verk samt en internationell databas över sålda verk på auktionshus världen över.²⁸ Dessa källor kompletteras enligt Louise Dyhlén med en bedömning av det estetiska värdet av verket med avseende på vilken fas konstnären befinner sig i beträffande sin konstnärliga utveckling. För bedömning av utländsk konst anlitar man även ett franskt värderingsinstitut vid namn Turquin. Detta företag har experter som utreder och värderar konst.²⁹ Vidare framhåller intervjupersonerna att tillgång och efterfrågan, som alltid, styr

23 Joseph Koerner och Lisbet Koerner, s. 294.

24 Lars Vilks, ”Bra konst: kvalitet i konsten”,

http://www.vilks.net/konstteori/kvalitet_i_konsten/kap1/konstvardet.html, 2001, hämtad 2009-05-28

25 Salomon s 347

26 Salomon s 355

27 Intervju med intendent Louise Dyhlén och Intendent Markus Anderzon (ca 45 min.) Stockholms auktionsverk, 11 maj 2009

28 www.artprice.com 2009-05-28

29 www.turquin.fr, hämtad 2009-05-28

priset på en fri marknad och detta gäller även konstmarknaden. Det innebär exempelvis att en mycket produktiv konstnär kan ligga lägre i pris på grund av att utbudet är stort.

Auktionsföretagen är med och påverkar vilka konstnärer som ”hypas”, dvs exponeras särskilt på visningarna. Detta urval ”växer fram” beroende på förväntningar från kunder och säljare.³⁰ Exempelvis är färgen rött just nu (våren 2009) en trend i heminredning, enligt Louise Dyhlén, vilket gör att målningar som matchar rött får större efterfrågan. Markus Anderzon kompletterar med att målningar som är i dålig kondition, exempelvis stora färgavfall eller olämpligt ramade åtgärdas många gånger för att ge ett mer fördelaktigt intryck på köparna, detta påverkar också priset i positiv riktning för säljaren.

2.4 Urval av verken

På kvalitetsauktionen den 26 november 2008 hos Stockholms auktionsverk utbjöds totalt 439 verk under rubrikerna svenskt och utländskt måleri och skulptur. Av dessa var 27 st skulpturer och av de resterande 412 verken såldes 39 st för ett pris under 10 000 kr. De verk som blev osålda har inte tagits med på grund av att vi inte här fick marknadens värdering. Även om utropspriset var satt till under 10 000 kr så kunde slutpriset ha blivit högre. Av de 39 verken var 11 st akvareller, blyertsteckningar eller krita. Jag har här valt bort dessa ur urvalet på grund av att dessa tekniker traditionellt värderas lägre än oljemålningar. Återstår 28 st oljemålningar med ett värde under 10 000 kr. Av dessa var ett verk målat av en kvinna och tre verk osignerade.

De lägst värderade målningarna var Carl Johansson, ”Strandlandskap i aftonljus” såld för 4000 kr, Dirck van Baburen (hans efterföljare), ”Dryckesbroder” såld för 4000 kr och Edv. Stengel, ”Hamnbild i månsken”, såld för 5000 kr. Dessa tre verk valdes för att analyseras utifrån konstverkets aura och konstnärens kanonisering

2.5 Carl Johansson, Strandlandskap i aftonljus

En sökning på konstnären Carl Johansson ger 328 träffar på Artprice.com. Av detta kan man dra slutsatsen att konstnären är känd på konstmarknaden och kan sägas tillhöra en kanon för konstnärer på auktionsmarknaden. Prisbilden kan anges med utgångspunkt från tidigare uppnådda auktionsresultat. Johansson levde mellan 1863 och 1944, var ledamot av konstakademin samt finns representerad på Nationalmuseum.³¹ Detta är faktorer som pekar på en hög kanonisering.

---

³⁰ Intervju, Louise Dyhlén

³¹ Hahn-Lundeberg, *Svenskt konstnärslexikon III*, Malmö, 1957 s 285-286

Har nu detta verk någon aura? Verket är uppenbarligen ett original signerat av konstnären själv vilket är en förutsättning för en stor aura. Verket har ingen angiven proveniens eller annan historia som kan öka dess aura. Vår inlärda kunskap om god konst stämmer någorlunda väl in på denna målning med en karaktär av impressionistiskt friluftsmåleri men färgsättningen kan enligt min, och kanske fler personers, uppfattning upplevas som lite tråkig och motivet kanske intetsägande. Målningen har också ett ganska litet format vilket gör det mindre framträdande bland andra verk. Detta tillsammans med att inga fler uppgifter eller märkningar på baksidan finns angivna gör att verkets aura kan bedömas som låg.

Det sammanfattande omdömet kan sägas vara: kanoniserad konstnär och låg aura har givit ett lågt pris.

2.6 *Dirck van Baburen, Dryckesbroder*

Van Baburen var en nederländsk barockmålare (1594-1624) som bland annat finns representerad i kyrkan San Pietro in Montorio i Rom. Van Baburen var inspirerad av Caravaggio och finns representerad på Boston museum of fine arts³². Om man söker på Artprice.com får man tio stycken träffar på tidigare sålda verk på auktion. Konstnären kan sägas vara kanoniserad också genom att han finns representerad i en kyrka i Rom även om antalet verk som har sålts på auktion tidigare är ganska ringa. Målningen är inte signerad utan utförd i konstnärens stil vilket är en subjektiv bedömning även om den kan vara kvalificerad. Vi vet alltså inte säkert vem konstnären är och således inte heller om det är ett original även om målningen enligt uppgift i auktionskatalogen är bedömd av Cabinet Turquin, Stéphane Pinta, Paris. Denna bedömning kan ses som ett försök at höja verkets aura. Man skulle här kunna tänka sig att konstnären kan ingå i en romantisk kanon på grund av att konstnären verkade för länge sedan. Inga andra fakta anges heller om denna målning. Det framgår i alla fall att Dirck van Baburen inte kan vara upphovsman eftersom verket dateras till omkring 1700 och då hade van Baburen varit död i över 70 år.

Vi har inte heller några faktorer som kan höja auran såsom historien kring verket, namnet på den avbildade personen, märkningar, litteratur eller ägarlängd. I det här fallet är det målningens ålder och det ålderdomliga motivet som som kan konstituera en aura. Sammantaget ger dock detta enligt min bedömning en låg aura.

Det sammanfattande omdömet kan sägas vara: ej kanoniserad konstnär och låg aura har även här givit ett lågt pris. Försöket av auktionsfirman att anknyta till van Baburens

---

³² Turner, Jane (red), *The dictionary of fine arts*, New York, 1996

kanonisering verkar inte påverkat värdet i någon högre grad.

2.7 *Edv. Stengel, Hamnbild i månsken*³³

En sökning på konstnären ger inga träffar på Artprice.com. En sökning på konstnären på Google ger heller inga andra träffar än notiser från försäljningen av den aktuella målningen. I det tyska konstnärslexikonet Allgemeines lexicon der bildenden künstler i 35 band finns inte heller någon Edv. Stengel medtagen.³⁴ Detta gör att bedömningen blir att konstnären inte är kanoniserad. Vi kan inte annat än med stora ansträngningar, få reda på mer information om konstnären.

Verkets aura kan bedömas som låg, platsen för motivet kan inte lätt kännas igen av spekulanterna. Målningen är mörk och enligt min uppfattning inte så lättplacerad i ett hem. Signaturen uppges vara otydlig och även året 1796 är otydligt. Vi har även här inte uppgift om någon märkning eller proveniens. Verket kan emellertid lätt identifieras som ett original i alla fall om man har förtroende för Auktionsverkets experter.

Det sammanfattande omdömet kan sägas vara: ej kanoniserad konstnär och låg aura har även här givit ett lågt pris.

2.8 *Analys och slutsatser*

Studien har omfattat tre verk som har sålts på kvalitetsauktion till ett förhållandevis lågt pris. I analysen har jag kommit fram till att verket av Carl Johansson uppvisar hög kanonisering men låg aura. Dirck van Baburen (hans efterföljare) uppvisar låg kanonisering och låg aura. Edv Stengel uppvisar låg kanonisering och låg aura. Slutsatsen blir alltså att det konstverk som sålt till ett lågt pris även har låg aura samt en upphovsman med låg kanonisering. I fallet med Carl Johansson räcker det inte till med hög kanonisering för att uppnå ett pris ovanför de allra lägsta noteringarna.

Undersökningen har exponerat problemet med att ange om ett verk har stor aura eller inte. Min gradering av auran har blivit subjektiv och omfattar endast min personliga uppfattning om huruvida konstnären har speglat något värdefullt och översinnligt och förmedlat den konstupplevelse som Vilks skriver om.³⁵

Det har inte varit möjligt att göra en mer ingående analys inom ramen för denna uppsats men ett förslag till vidare forskning är att ytterligare analysera om det finns verk med antingen låg kanonisering, låg aura eller bådadera som har uppnått högre priser. Denna

³³ Det fullständiga förnamnet är oklart, se avsnitt 1.4.

³⁴ Hans Vollmer (red)

³⁵ Lars Vilks

undersökning skulle kunna ge ett svar på om kanonisering eller aura är viktigast för värdet samt vilka fler faktorer som kan påverka värdet utöver de här nämnda.

3 Sammanfattning

Värdet av ett konstverk på auktionsmarknaden kan bestämmas av ett antal faktorer såsom marknad, trender, smak mm. Även begreppen aura och konstnärens kanonisering kan spela en stor roll för värdet. Syftet med uppsatsen är att ge en inblick i hur aura och kanonisering kan påverka värdet av konst. Det är troligt att det inte finns någon tidigare forskning i större utsträckning som har inriktat sig på detta specifika problem.

Tillvägagångssättet är att uppsatsen inleds med en genomgång av begreppen aura och kanonisering samt en kort analys av hur konstvärdering går till i praktiken. Därefter analyseras tre verk, som har sålts till ett lågt pris på kvalitetsauktion i Stockholm, med avseende på konstnärens kanonisering och verkets aura för att försöka utröna hur detta har påverkat värderingen.

De tre verken är Carl Johansson, *Strandlandskap i aftonljus*, Dirck van Baburen (hans efterföljare) *Dryckesbroder* samt Edv. Stengel, *Hamnbild i månsken*.

Kanon har här definierats som en ”kändislista” över väl etablerade konstnärer. Den klassiska kanon bygger på tanken att kvaliteten hos konst objektivet kan bestämmas. Det finns emellertid ett högst subjektivt element i konsten som kan beskrivas som verkets aura. Denna kan beskrivas som det element som finns i ett original men inte i en kopia, dess historia, slitage mm. Till detta hör även konstnärens uttryck av något sinnligt och estetiskt som förmedlar en upplevelse när man betraktar verket.

Slutsatsen är att de tre analyserade verken med låg aura och låg kanonisering har sålts till ett förhållandevis lågt pris. Ett av de analyserade verken hade en kanoniserad konstnär (Carl Johansson) men det räckte inte till för att ge en högre värdering.

4 Bilagor

Litteraturförteckning

- Benjamin, Walter, "The Work of Art in in the Age of Mechanical reproduction",
<http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/ge/benjamin.htm>, 1936, hämtad 2009-05-28
- Hahn-Lundeberg, *Svenskt konstnärslexikon III*, Malmö, 1957
- Halbertsma, Marlite, "The call of the canon", E C Mansfield (red), *Making art history; a changing discipline and its institutions*, New York & London, 2007
- Johannessen, Asbjørn & Per Arne Tufte, *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*, Malmö, 2003
- Koerner, Joseph och Lisbet Koerner, "Value", R.S. Nelson & R Schiff (red), *Critical terms for art history*, Chicago och London, 1996
- Lindberg, Anna Lena, *Konst kön och blick*, Stockholm, 2008
- Nygren, Åsa och Madeleine Åstrand, "Spelrummet mellan två världar: Om det teoretiska fältet inom marknadskommunikation och konst", Kandidatuppsats, Södertörns Högskola, 2006
- Richardson, Michael, "Surrealism faced with cultural difference", Kobena Mercer (red), *Cosmopolitan modernisms*, London, 2005
- Salomon, Nanette, "The art historical canon: sins of omission", D. Prezesios (red). *The art of art history*, Oxford, 1998
- Stockholms auktionsverk, *Stora kvalitén, hösten 2008*, Stockholm, 2008
- Turner, Jane (red), *The dictionary of fine arts*, New York 1996
- Vilks, Lars, "Bra konst: kvalitet i konsten",
http://www.vilks.net/konstteori/kvalitet_i_konsten/kap1/konstvardet.html, 2001, hämtad 2009-05-28
- Vollmer, Hans (red), *Allgemeines lexicon det bildenden künstler*, Leipzig, 1938
- Österberg, Eva, "Eva Österberg minns Emilia Fogelklou", <http://sydsvenskan.se/kultur-och-nojen/article60879/Eva-Osterberg-minns-Emilia-Fogelklou.html>, 2005, hämtad 2009-05.28

Muntliga källor

Intervju med intendent Louise Dyhlén och intendent Markus Anderzon (ca 45 min.) Stockholms auktionsverk, 11 maj 2009

Bildförteckning

1. Carl Johansson, *Strandlandskap i aftonljus*, 1883, Olja på duk, 24,5 x 33,5 cm. Bildkälla www.auktionsverket.se, Hämtad 2009-06-01
2. Dirck van Baburen,(hans efterföljare) *Dryckesbroder*, ca 1700, Olja på duk 30 x 22,5 cm, www.auktionsverket.se, Hämtad 2009-06-01
3. Edv. Stengel, *Hamnbild i månsken*,ca 1800, olja på duk 41x50, www.auktionsverket.se , Hämtad 2009-06-01

Bild 1

Bild 2

Bild 3